

รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0*

THE ECONOMIC DEVELOPMENT MODEL FOR THAI LOCAL COMMUNITY 4.0

นฤมล อนุนสัณธิพัฒน์

Nalaumon Anusonphat

สุธี โกสิทธิ์

Sutee kosit

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

E-mail: giftrb70@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 และ เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์โดยใช้คำถามที่มีลักษณะปลายเปิดใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม 2) ด้านการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม และ 3) ด้านการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยแยกเป็นบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 10 คน บุคลากรสายสนับสนุน 6 คน และประชาชนที่อยู่ใกล้เขตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 คน รวม กลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 26 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทยมีปัญหาด้านการสร้างขีดความสามารถของชุมชนให้ผลิตนวัตกรรมเศรษฐกิจใหม่ๆ ขาดการอบรมให้ความรู้ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน และปัญหาขาดการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นในการปรับปรุงประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ และมีปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมจากการประกอบธุรกิจที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจ 2) รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 มี 3 รูปแบบคือ (1) รูปแบบการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ส่งเสริมนวัตกรรมทางเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถด้านนวัตกรรมของท้องถิ่น พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ดีขึ้นและแนะนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนใหม่ ส่งเสริมนวัตกรรมและผลิตสินค้าท้องถิ่นชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า (2) รูปแบบการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม พัฒนาแผนแม่บทชุมชนให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจแห่งความรู้ ให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เน้นผลประโยชน์ร่วมของชุมชน และ เชื่อมโยงกับกระบวนการ

* Received 29 January 2020; Revised 29 February 2020; Accepted 29 February 2020

ทัศนการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นกับนโยบายการพัฒนาของรัฐ (3) รูปแบบขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรพัฒนาสิ่งแวดล้อม คือ พัฒนาเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการประกอบการธุรกิจ

คำสำคัญ: การพัฒนาเศรษฐกิจ, การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, ไทยแลนด์ 4.0, ท้องถิ่นไทย

Abstract

The objectives of this study were investigated economic problems of Thai local community and studied ways to develop economy of Thai local community 4.0 to be guidelines to develop economy of local community to go with policy for developing the country. The researcher used the qualitative research methodology as follows: 1) Document research 2) In-depth interview in 3 points: 1) Innovation driven, 2) Participation driven, and 3) Environmentally friendly driving. The target group used in the study was personnel in Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University by dividing into 10 academic persons, supporting staff 6 persons and local people settled around the Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, a total of 10 people, including all the target group of 26 persons.

The results of this research indicated 1) that economy of Thai local community had problem of creating ability limit of local community to produce new economic innovations, lacking encouragement from national and local government, lacking training about knowledge on participation in creating community's potential and lacking policy determination in participating to develop economy of local community and environmental damage from doing business that has effects on economy and closing of business rapidly affecting damage of environment that affects economy of local community. 2) The model of economic development for local community to satisfy 4.0 consisted of 3 models which were (1) the model of driving with innovation, supporting economic model and increasing ability of local innovation, research and developing better products, driving development of local community economy, focusing on good service with better performance, and producing local community products to satisfy the needs of customers, (2) the model of driving with participation which is developing community prototype to be economic area of knowledge, organizing associative stage for local community to

participate in solving economic problems focusing on benefit for community (3) the model driving that is environmental-friendly which is developing technology about environment and more effective to solve problems that come from doing business.

Keywords: Economic Development, Community Economic Development, Thailand 4.0, Thai Local

บทนำ

ปัจจุบัน สภาพปัญหาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทยมีปัญหาเกี่ยวกับงานและอาชีพ จำนวนหนึ่งจะหายไปเนื่องจากถูกทดแทนได้ด้วยการใช้เทคโนโลยี และหรือเครื่องจักรกล ระบบอัจฉริยะ และคนไทยที่ไม่มีทักษะเพียงพอสำหรับการทำงานด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม จะสูญเสียงานให้กับคนต่างชาติที่มีความสามารถนั้น ปรากฏการณ์ทั้งสองนี้สามารถส่งผลให้เกิดปัญหาคนไทยว่างงาน ขาดรายได้ ซึ่งจะกลั่นกลายเป็นปัญหาขาดรายได้ การก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลางของประเทศไทย รวมไปถึงปัญหาทางสังคมอีกมากมาย หากประเทศไทยไม่มีแผนการพัฒนาคนไทย 4.0 ที่ดีพอ (มณพิไลย นรสิงห์, 2560) ปัญหาของโมเดล 4.0 คือ ความไม่พร้อมในการสร้างนวัตกรรมเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการ อันเนื่องมาจากการขาดการสนับสนุนในระดับที่ต่อเนื่องและการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการ นอกจากประเด็นทางเศรษฐกิจแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีส่งผลให้รัฐบาลต้องปรับตัวโดยเน้นการเปิดกว้างให้ประชาชนสามารถตรวจสอบภาครัฐได้ และการหาเสียงในยุคการเมือง 4.0 นักการเมืองจะมีการใช้สื่อออนไลน์ทั้งแบบเปิดและปิดมากขึ้นเพื่อดึงดูดผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งยุคใหม่ที่นิยมการบริโภคสื่อผ่านทางสื่อออนไลน์มากกว่าสื่อออฟไลน์ (ชนินทร เพ็ญสูตร, 2560)

ประเทศไทยได้มีการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าสูงขึ้นในด้านต่าง ๆ จำเป็นต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถในหลายด้าน ที่จะช่วยยกระดับการพัฒนาประเทศแบบก้าวกระโดด โดยเฉพาะการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาทุนมนุษย์ สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการลงทุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อก้าวไปสู่กลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนโดยนวัตกรรมการผลิต หรือ Thailand 4.0 สำหรับผลการพัฒนาประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา ภาครัฐมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประเทศให้มีการเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพในมิติต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันพร้อมกับให้ความสำคัญในการกำกับดูแลเศรษฐกิจฐานราก 2) การปฏิรูปโครงสร้างทางสังคมของประเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างโอกาสของประชาชน 3) การลดความเสี่ยงของประเทศในด้านต่าง ๆ 4) การสร้างความภาคภูมิใจและการได้รับการยอมรับจากนานาชาติ และ 5) การแก้ไขกฎหมายและปรับ

ระบบการบริหารราชการแผ่นดิน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ประเทศไทย 4.0 จึงควรมีการเปลี่ยนวิธีการทำที่มีลักษณะสำคัญ คือ เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ ประเทศไทย 4.0 เป็นอีกนโยบายหนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว นี่เป็นแนวคิดทิศทางการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่โมเดล ประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาลในปัจจุบัน (เพ็ญประภา ศรีประสม, 2562)

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้ (เพ็ญประภา ศรีประสม, 2562)

ดังนั้นแนวทางในการพัฒนา Thailand 4.0 เปลี่ยนจากการทำเกษตรแบบธรรมดา ให้เป็นเกษตรสมัยใหม่ หรือ Smart Farming สิ่งสำคัญ คือ ทำให้เกิดความสมดุลในการผลิต ให้ความต้องการซื้อและขายมันสมดุลกัน โดยการนำเอานวัตกรรมเข้ามาช่วยเพิ่มจุดแข็งและคุณค่าให้ธุรกิจ รวมไปถึงสมัยก่อนอาจขาดแคลนคุณภาพของแรงงาน มีการตรวจสอบเพื่อให้มีความน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพและคุณภาพที่ได้มาตรฐาน Thailand 4.0 นับเป็นโมเดลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในยุคนี้ที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมไปด้วยกัน ทุกอย่างเปรียบเสมือนการเรียนรู้ถ้าไม่เปลี่ยนแปลงก็เหมือนกับการอยู่กับที่ ซึ่งด้วยกับโมเดล Thailand 4.0 นี้บวกกับพลังของคนในชาติการเปลี่ยนแปลงจาก ประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2562) แต่ปัจจุบันยังพบอุปสรรค คือ ปัญหาในทางการเมือง ความไม่มีเสถียรภาพในทางการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ความขัดแย้ง มีความวุ่นวายทางการเมือง (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560) ปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่กับโมเดลทำมาค้าได้น้อย จึงต้องการปรับเปลี่ยนให้เป็นทำน้อยได้มาก ต้องเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้านวัตกรรม และเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม อย่างการเกษตรต้องเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การเกษตรแบบสมัยใหม่ที่มีการเน้นเรื่องการบริหารจัดการ โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ หรือที่เรียกว่า Smart Farming โดยเกษตรกรต้องเริ่มรวยขึ้นและเป็นเกษตรกรที่ประกอบการ โดยเปลี่ยนจาก SME แบบเดิมไปสู่ Smart Enterprises และ Startup ที่มีศักยภาพสูง และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะสูงขึ้น (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2562) กลไกการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 เป็นโมเดลหรือรูปแบบที่นำกลไกการขับเคลื่อนความมั่งคั่ง นำมาพัฒนาเพื่อนำประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และ

ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วยกลไก 3 ประการ ดังนี้ 1) ด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เป็นกลไกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อการยกระดับผลิตภาพ 2) ด้านการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม เป็นกลไกขับเคลื่อนที่เน้นให้คนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง 3) ด้านการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทยในสภาวะการณปัจจุบันให้ประชุมชนท้องถิ่นได้กินดี อยู่ดีและมีความสุขในการดำเนินชีวิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0
2. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) 1) ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 2) ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับกลไกการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เป็นกลไกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อการยกระดับผลิตภาพ 3) ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับกลไกการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม เป็นกลไกขับเคลื่อนที่เน้นให้คนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง 4) ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับกลไกขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นกลไกที่มุ่งเน้นธุรกิจการผลิตและการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การวิจัยเชิงเอกสารผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการศึกษา คือ ตั้งแต่ เดือนมกราคม 2562 ถึงเดือน ธันวาคม 2562

2. การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง สร้างแบบสัมภาษณ์โดยใช้ข้อคำถามที่มีลักษณะปลายเปิดใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม 2) ด้านการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม และ 3) ด้านการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

บุคลากร สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากผู้วิจัยปฏิบัติงานที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยแยกเป็นบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 10 คน บุคลากรสายสนับสนุน 6 คน และประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 คน รวม กลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 26 คน

สถานที่ที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้พื้นที่ที่ศึกษา คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายคือ สืบสานโครงการตามพระราชดำริและนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ยังพบปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจแนวใหม่ ปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์ความรู้ของชุมชน ขาดแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ตลอดจนขาดการวิเคราะห์วางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย และขาดการศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 ได้แก่ 1) ด้านกลไกการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เป็นกลไกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อการยกระดับผลิตภาพ 2) ด้านกลไกการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม เป็นกลไกขับเคลื่อนที่เน้นให้คนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง 3) ด้านกลไกขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ มี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม 2) ด้านการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม และ 3) ด้านการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 ทั้ง 3 ด้าน

ตอนที่ 4 สัมภาษณ์ถึงรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 ทั้ง 3 ด้าน

ระเบียบวิธีวิจัย

การสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถกระทำได้ 3 ระดับ คือ 1) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ คือ การสัมภาษณ์ การนัดแนะ เวลา สถานที่แน่นอนไว้ก่อน 2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ คือ การสัมภาษณ์โดยการพบปะโดยส่วนตัว และ 3) การสัมภาษณ์แบบพูดคุยเป็นกันเอง คือ การพูดคุย กันธรรมดา การพูดคุยเป็นไปตามธรรมชาติ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. การกำหนดประเด็นคำถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ 1) ด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เป็นกลไกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อการยกระดับประสิทธิภาพ 2) ด้านการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม เป็นกลไกขับเคลื่อนที่เน้นให้คนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง 3) ด้านการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และจัดทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายโดยผู้วิจัยใช้การ

สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยการเตรียมแนวคำถามการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เพราะสามารถยืดหยุ่น และกระทำได้อย่างง่าย และมีความต่อเนื่องของคำถาม สามารถเจาะลึก การตั้งแนวคำถามหลักไว้ก่อนล่วงหน้าเป็นแบบกว้าง ๆ เพื่อให้มีจุดยืนและประเด็นที่ต้องสัมภาษณ์ ใช้ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ไม่มีการกำหนดหรือเรียงลำดับหัวข้อคำถาม แต่เป็นการสนทนาแบบธรรมชาติ และไม่สร้างความอึดอัดแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ เช่น สำหรับการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ 2 แบบ 1) การสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์มีความเป็นอิสระที่จะเล่าเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 ด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม และการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น รวมไปถึงผู้วิจัยใช้การสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ควบคู่ไปด้วยทุกครั้ง 2) การสัมภาษณ์ แบบเจาะลึกหรือการสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจโดยเฉพาะ เป็นการสัมภาษณ์เจาะจงในเรื่องที่เป็นจุดสนใจของผู้วิจัย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 ผู้วิจัยได้ใช้แนวคำถามนี้ ตามกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย โดยถามข้อมูลเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทยที่เคยพบมา การที่ได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านี้ ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้เขายอมรับและให้ความไว้วางใจ และนำไปสู่ข้อมูลที่ต้องการ

2. ผู้วิจัยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายคือ สืบสานโครงการตามพระราชดำริและนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจแนวใหม่ ปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์ความรู้ของชุมชนแนวทางในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนแนวทางการวิเคราะห์วางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย และสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 ได้แก่ 1) ด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เป็นกลไกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อการยกระดับประสิทธิภาพ 2) ด้านการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม เป็นกลไกขับเคลื่อนที่เน้นให้คนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง 3) ด้านการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3. ใช้การจดบันทึก การสังเกต การบันทึกเสียง และการถ่ายภาพดิจิทัล ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จากการวิเคราะห์ข้อมูล ภาคสนาม ช่วยให้สามารถเรียบเรียงความคิดในการวางแผนงานต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยให้สรุปข้อมูลได้เป็นระยะ ๆ อีกด้วย ส่วนใหญ่การสังเกตจะทำไปควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์ บางกรณีอาจจะสังเกตโดยอิสระได้ การบันทึกเกี่ยวกับการสังเกต จะประกอบทั้งการสังเกตภายใน (ตัวผู้วิจัย) และการสังเกตภายนอก คือ สิ่งที่น่าสนใจสังเกตเฝ้าดู เกี่ยวกับบุคคลอื่น ๆ การบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ขัดข้อง ผู้วิจัยจะได้บันทึกเสียงไว้ ทำให้สามารถเก็บรายละเอียดของข้อมูลได้มากขึ้น โดยไม่ต้องพะวงกับการจดบันทึกภายหลัง ทำให้

การสนทนาเป็นไปอย่างธรรมชาติ และสามารถที่จะสังเกตดูเกี่ยวกับกิริยาของผู้ให้ข้อมูล และสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์นั้น ๆ ได้อย่างเต็มที่ ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่เต็มใจ ผู้วิจัยก็จะไม่ใช่เทปบันทึกเสียง เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสบายใจในการให้ข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลที่ได้

วิธีการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์

มีวิธี 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างเครื่องมือโดยนำการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 3 ด้าน ตามตัวแปร มาสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ซึ่งเครื่องมือการวิจัยผ่านการตรวจสอบเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามแนวทางและประเด็นซึ่งกำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาจัดเป็นหมวดหมู่ใช้การวิเคราะห์สรุปเนื้อหาและการจัดกลุ่มข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา บทความ วารสารวิชาการ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (Internet) และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview)

2.1 ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2.3 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น อีกทั้งตัดคำพูดบางคำที่ไม่เหมาะสม และไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 พบว่า 1) ขาดการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม มีปัญหาด้านการสร้างขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นให้ผลิตรายการเศรษฐกิจใหม่ ๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เช่น ขาดแคลนแรงงานของสถานประกอบการ ประชาชนสนใจทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่า แรงงานสนใจไปทำงานต่างประเทศมากขึ้น แรงงานบางกลุ่มผันตัวไปเป็นผู้ประกอบการ(SMEs) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

ด้านที่พร้อมทำงานมีน้อยลงกว่าความต้องการ ขาดการกระตุ้นและส่งเสริมนวัตกรรมเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นจากรัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่เลือกศึกษานั้นเป็นทั้งกลุ่มแรงงานในภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมในครัวเรือน ผู้ประกอบการขนาดย่อม ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน ไปจนถึงแรงงานอิสระ ที่ให้สัมภาษณ์ว่าภาครัฐขาดการสร้างกลยุทธ์ในการจัดการระหว่างความสัมพันธ์ ด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินและโครงสร้างเศรษฐกิจ ทำให้ขาดการสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม 2) การขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ขาดการอบรมให้ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน และปัญหาขาดการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นในการปรับปรุงประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ 3) การขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมจากการประกอบธุรกิจที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจ และปัญหาการปิดกิจการที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลต่อความเสื่อมโทรมสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่น และแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 พบว่า 1) ด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ควรพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรมให้กับชุมชนท้องถิ่น เช่น การจ้างแรงงานต่างด้าว การเพิ่มค่าจ้างและสวัสดิการเพื่อจูงใจแรงงานใหม่ ควรใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีทดแทนกำลังแรงงานขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นด้วยความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม เน้นบริการที่ดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมนวัตกรรมและผลิตสินค้าท้องถิ่นชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า 2) ด้านการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เน้นผลประโยชน์ร่วมของชุมชน และ เชื่อมโยงกับกระบวนการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่นทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นกับนโยบายการพัฒนาของรัฐ 3) ด้านการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรพัฒนาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรชุมชนและสินทรัพย์ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดระบบเศรษฐกิจ สามารถการพึ่งพาตนเองได้ พัฒนาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและอัตราการว่างงานของชุมชนท้องถิ่น

2. ผลการศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 พบว่า 1) รูปแบบการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม คือ สร้างกฎระเบียบในชุมชนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมทางเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถด้านนวัตกรรมของท้องถิ่น วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ดีขึ้นและแนะนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนใหม่ ๆ เช่น การผลิตสินค้า OTOP ขึ้นชื่อของอำเภอภาชี คือ ผ้าขาวม้า หัวโชน แคนตาลูป. อำเภอบ้านแพรง ผลิตภัณฑ์ OTOP ขึ้นชื่อของอำเภอบ้านแพรง คือ ดอกไม้จันทร์ ปลาย่าง ขนมไทย ที่จะช่วยผลักดันเศรษฐกิจภาคท้องถิ่นให้มีศักยภาพสูงขึ้น 2) รูปแบบการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม คือ พัฒนาแผนแม่บทชุมชนเพื่อเปลี่ยนพื้นที่ชุมชนให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจแห่งความรู้รวมถึงสถาบันการศึกษาการถ่ายทอดความรู้หน่วยงานและธุรกิจที่มีความรู้อย่างยั่งยืน สร้างกลุ่มพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นโดยรัฐจัดโปรแกรมหรือหลักสูตรให้ชุมชนร่วมกันรับผิดชอบ จัดเวทีภาคประชาคม

เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญห เศรษฐกิจ 3) รูปแบบขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คือ พัฒนาเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดจากการประกอบการธุรกิจ เช่น การจัดการของเสียและการรีไซเคิลปกป้องสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจ เช่น การลดวัสดุที่สร้างความเสียหายต่อสุขภาพและค่าใช้จ่ายด้านสิ่งแวดล้อมอื่น

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 พบว่า 1) ขาดการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม มีปัญหาด้านการสร้างขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นให้ผลิตนวัตกรรมเศรษฐกิจใหม่ ๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เช่น ขาดแคลนแรงงานของสถานประกอบการ ประชาชนสนใจไปทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มากกว่า แรงงานสนใจไปทำงานต่างประเทศมากขึ้น แรงงานผันตัวไปเป็นผู้ประกอบการ (SMEs) มากขึ้น ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่พร้อมทำงานมีน้อยลงกว่าความต้องการ ขาดการกระตุ้นและส่งเสริมนวัตกรรมเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นจากรัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่น ขาดการสร้างกลยุทธ์ในการจัดการระหว่างความสัมพันธ์ ด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินและโครงสร้างเศรษฐกิจ 2) การขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ขาดการอบรมให้ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน และปัญหาขาดการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นในการปรับปรุงประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ 3) การขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมจากการประกอบธุรกิจที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจ และปัญหาการปิดกิจการที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลต่อความเสื่อมโทรมสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่น และแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 พบว่า 1) ด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ควรพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่อุตสาหกรรมให้กับชุมชนท้องถิ่น เช่น การจ้างแรงงานต่างด้าว การเพิ่มค่าจ้างและสวัสดิการเพื่อจูงใจแรงงานใหม่ ควรใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีทดแทนกำลังแรงงาน ขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นด้วยความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม เน้นบริการที่ดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมนวัตกรรมและผลิตสินค้าท้องถิ่นชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า 2) ด้านการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เน้นผลประโยชน์ร่วมของชุมชน และ เชื่อมโยงกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นกับนโยบายการพัฒนาของรัฐ 3) ด้านการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควรพัฒนาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรชุมชนและสินทรัพย์ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดระบบเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาตนเองได้ พัฒนาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและอัตราการว่างงานของชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนินทร เพ็ญสูตร ได้ศึกษา

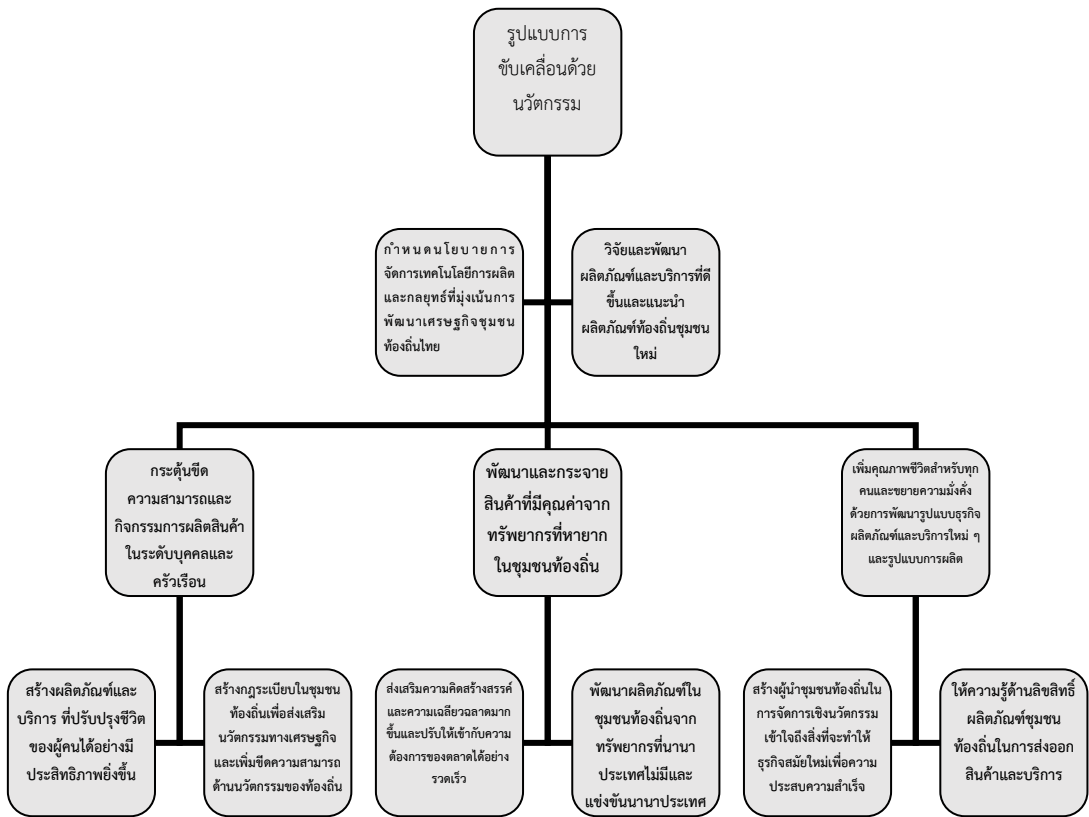
ประเทศไทย 4.0 บริบททางเศรษฐกิจ และการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของโมเดล 4.0 คือ ความไม่พร้อมในการสร้างนวัตกรรมเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการ อันเนื่องมาจากการขาดการสนับสนุนในระดับที่ต่อเนื่องและการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการ (ชนินทร เพ็ญสูตร, 2560) และสอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ ญ นครพนม ศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 ควรพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรมให้กับชุมชนท้องถิ่น และนวัตกรรมเน้นบริการที่ดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมนวัตกรรมและผลิตสินค้าท้องถิ่นชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า และควรเชื่อมโยงกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นกับนโยบายการพัฒนาของรัฐ โดยที่การประกอบธุรกิจควรพัฒนาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรชุมชนและสินทรัพย์ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดระบบเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาตนเองได้ พัฒนาความเชื่อมโยงของสิ่งแวดล้อมและอัตราการว่างงานของชุมชนท้องถิ่น

2. ผลการศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 พบว่า 1) รูปแบบการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม คือ สร้างกฎระเบียบในชุมชนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมทางเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถด้านนวัตกรรมของท้องถิ่น วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ดีขึ้นและแนะนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนใหม่ๆ ให้ภายนอกได้รู้จัก เช่น การผลิตสินค้า OTOP ขึ้นชื่อของอำเภอภาชี คือ ผ้าขาวม้า หัวโขน แคนตาลูป. อำเภอบ้านแพรง, ผลิตภัณฑ์ OTOP ขึ้นชื่อของอำเภอบ้านแพรง คือ ดอกไม้จันทร์ ปลาย่าง ขนมไทย เป็นต้น 2) รูปแบบการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม คือ พัฒนาแผนแม่บทชุมชนเพื่อเปลี่ยนพื้นที่ชุมชนให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจแห่งความรู้รวมถึงสถาบันการศึกษาการถ่ายทอดความรู้หน่วยงานและธุรกิจที่มีความรู้อย่างยั่งยืน สร้างกลุ่มพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นโดยรัฐจัดโปรแกรมหรือหลักสูตรให้ชุมชนร่วมกันรับผิดชอบ จัดเวทีภาคประชาคมเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ 3) รูปแบบขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คือ พัฒนาเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการประกอบการธุรกิจ เช่น การจัดการของเสียและการรีไซเคิลปกป้องสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจ เช่น การลดวัสดุที่สร้างความเสียหายต่อสุขภาพและค่าใช้จ่ายด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานของ วงศ์ สติธย์ วิสุภี ได้ศึกษาบทบาทชุมชนท้องถิ่นกับการขับเคลื่อนสู่โมเดลประเทศไทย 4.0 ผลการวิจัยพบว่า การขับเคลื่อนสู่โมเดลประเทศไทย 4.0 นั้น ต้องสร้างเมืองที่มีสภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตให้ปลอดภัย และประชาชนสามารถอาศัยอยู่ได้อย่างสงบสุข เช่น สร้างที่อยู่อาศัยมีความสบายและมีคุณภาพ การใช้ที่ดินและน้ำไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างวิวัตวิทัศน์ที่สวยงาม และการสร้างเมืองปลอดภัย เป็นต้น และให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำงานมากขึ้น (วงศ์สติธย์ วิสุภี, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

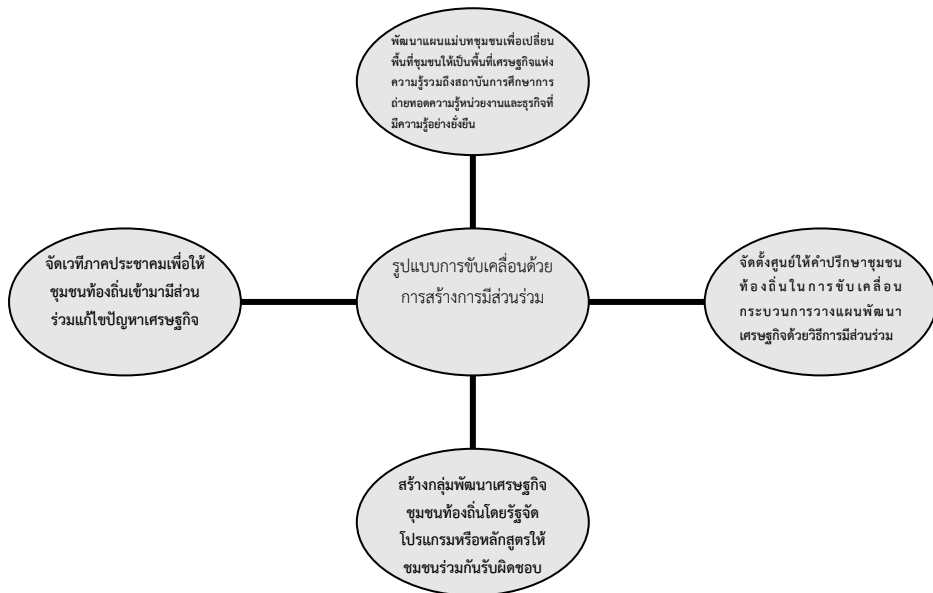
1. รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

2. รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม

3. รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แผนภาพที่ 3 รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

นโยบายการพัฒนาประเทศไทยเพื่อให้ก้าวสู่การเป็นประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมหรือการใช้เทคโนโลยีเป็นแกนนำในการพัฒนาประเทศ ที่เรียกว่า 4.0 นั้น การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นที่ถือว่าเป็นรากฐานสำคัญในการยกระดับการกินดีอยู่ดีของประเทศ จำเป็นต้องได้รับการยกระดับตามไปด้วย แต่จากการศึกษาพบว่า นโยบายภาครัฐยังไม่จริงจังในการสนับสนุนด้านนวัตกรรมแก่ท้องถิ่นมากเท่าที่ควร อาจจะมีด้วยปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบันที่ดึงดูดความสนใจไปจากเรื่องนี้ กล่าวคือภาครัฐควรให้ความรู้ อบรม หรือให้การศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชน เป็นสิ่งที่ภาครัฐและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นต้องตระหนักให้มีความสำคัญ ซึ่งถือเป็นเสริมภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในการได้มีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนตนเอง ให้ประชาชนได้ตัดสินใจด้วยตนเอง หรือมีส่วนร่วมในการเลือกที่จะประกอบธุรกิจชุมชนของตนเองอย่างไร และสุดท้าย การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อให้ไปถึง 4.0 ได้นั้น ควรคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เยียวยาหรือพัฒนาแก้ไข ความเสื่อมโทรมของท้องถิ่นไปด้วย ให้เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นภายใต้วัฒนธรรมชุมชนโดยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุน จัดสรรงบประมาณลงสู่ชุมชนท้องถิ่นในการจัดหาเทคโนโลยีการจัดการหรือการผลิตที่ทันสมัยเพื่อส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์ สินค้าหรือบริการที่ตรงกับความต้องการในสถานการณ์ปัจจุบัน

1.2 ด้านการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ควรจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาเศรษฐกิจชุมชนโดยเชิญผู้ประกอบการธุรกิจท้องถิ่นหรือชุมชน มารับฟังสภาพปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 แนวทางการแก้ไขเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นตัวกลางระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน

1.3 ด้านการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รัฐบาลหรือเอกชนควรประกอบธุรกิจโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน วางแผนการกำจัดขยะ หาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม หลักการพื้นฐานในการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0 โดยใช้ตัวแปรอื่น ๆ

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0

2.4 ควรศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศไทย

2.5 ควรศึกษาระบบโครงสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0

เอกสารอ้างอิง

ชนินทร เพ็ญสูตร. (2560). บริบททางเศรษฐกิจ และการเมืองประเทศไทย 4.0.

วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 8(1), 67.

เพ็ญประภา ศรีประสม. (2562). ประเทศไทยในยุค 4.0 โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจแนวใหม่. เรียกใช้เมื่อ 31 ธันวาคม 2562 จาก <http://ced.sci.psu.ac.th/km/km/experience-km/2560/thailand4.0>

ภาณุวัฒน์ ณ นครพนม. (2561). การศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์สู่ประเทศไทย 4.0. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมสหกรณ์.

- มณพิไลย นรสิงห์. (2560). การพัฒนาคนเพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ Thailand 4.0. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2562
- วงศ์สถิตย์ วิสุถิ. (2560). บทบาทชุมชนท้องถิ่นกับการขับเคลื่อนสู่โมเดลประเทศไทย 4.0. กรุงเทพมหานคร: สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยเข้าสู่ ประเทศไทย 4.0. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). การขับเคลื่อนโดย นวัตกรรมการผลิต หรือ Thailand 4.0. เรียกใช้เมื่อ 31 ธันวาคม 2562
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2560). ขับเคลื่อนอนาคตคนสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน Thailand 4.0. วารสารไทยคู่ฟ้า สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 33(1), 14.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2562). พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ ความมั่งคั่ง มั่นคงและยั่งยืน . กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2562). พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.